

Márciusi fénykörök

Gyermekkorom emlékei közé tartozik a fekete tussal, kissé sután megrajzolt Nap, amely felhívta az embereket, hogy szavazzanak a Népi Demokrácia Frontjára. Az NDF mágikus kezdőbetűk voltak, értelmüket a következő évek rendre kibontották, azok az esztendő, amelyek mindegyike a nemzet győzelmét hozta az útkezdet elkerülhetetlen nehézségei fölött. Bizonyára tavasz volt akkor, rügyfakasztó tavasz, nem emlékszem, nem tudom, hogyan rügyeztek az ágak, miként fénylettek a türelmetlen kezektől leszakított hajtások, miképpen erősödtek meg a hangok a kristálytisztá légtelen nagyszerű kórusokká, nem voltam tanúja, nem voltam szemlélője, nem voltam ott a tömegben, hogy tágra nyílt szemmel megtanuljam, hogyan készül a történelem, akkor még egyáltalán nem is léteztem. Csupán a fekete tussal vagy nyomdafestékkal rajzolt Nap (amelyet nehéz vagy éppenséggel lehetetlen volt letörölni) létezett egyszerű, lényeggé sűrült alakjában, naiv kozmogóniai ábraként a fehér mészfelületen. Annak jeleként, hogy fontos csata zajlott le. Szemem őszinte csodálkozással fedezte fel a falon, a ház homlokzatának érdes burkolatán.

Nem tudom, milyenek voltak, akik azokban a napokban szavaztak, milyen volt öltözetük, nem tudom, milyen mozdulatba lendült karjuk, nem tudom, hogy havazott-e még, vagy talán a hésziodoszi *Munkák és napok* jelentős tavasz-eleje, a szabad légkörben végzett fáradhatatlan munkálkodás időszaka volt. Csupán néhány dolog az, amit mai életkorom mégis elképzelt, mint egyetlen néző az egyedi híradóra az emlékezet sötétkamrájában.

Március 9-én ismét felidézzük az első választások történelmi hangulatát. Ünnepi jelleget kölcsönzünk egy dátumnak, amely másképpen névtelenségre volna ítélve. A szélviharok és esőzések, a hóhullások és verőfények ciklikus mozgásához hasonlóan a március érzékeny anyagba rajzolja bele képmását: népünk tudatába. 1975. március 9-én a Szocialista Egységfront jelöltjeire adott szavazatunk teljes egyetértésünket fejezi ki a mával, jelenkori történelmünkkel, amelyet nem jelzőszavakkal álcázott személyes absztrakciók és érdekek alakítanak, mint a „történelmi“ pártok idején, hanem egymáshoz közel álló és valóságos, derék és tevékeny emberek munkálnak ki az egész köz javára, Románia előrehaladásáért a kommunizmus felé. Szocialista demokráciánk bizonyosságaként a nagynemzetgyűlési és néptanácsi választások újabb alkalmat adnak arra, hogy a hazánk minden sarkában élő dolgozók kifejezhessék akarataikat, bár ez nem pontos megfogalmazás, hiszen Románia inkább kör alakú, akár egy hegyi tó, amely harmatcseppként csillog egy havasi erdő lábánál.

Könnyen felidézem emlékezetemben ezt a tavaszt, amely csillagászati számítás szerint március 21-én, de ama különös kalendárium szerint 9-én kezdődik, s amelyet jelképek és folytonosságok állandó felkutatására indult lelkünk és emlékezetünk fedezett fel. Márciusban — a fővárosban vagy az édes harangszavú Putnán, Temesváron vagy a Nyugati Érchegységben — díszes kandeláberekkel kivilágított nagy termekben vagy szavazóközpontokká átalakított egyszerű osztálytermekben, hajdani udvarházakban, amelyek ma mezőgazdasági gépésziskoláknak nyújtanak otthont, vagy kagylózúgású amfiteátrumokban mindnyájan ott állunk majd az urnák előtt, arcunkon a megilletődés láthatóan rejtett jeleivel.

Márciusban, mondom, amikor az esztendő fénykörökbe lép, a csillagok tükre a télutó fagyos napjai után simává tisztul, március elején, kilenc nappal kezdete után nemzeti ünnep készül. Egy új évszak nyitányaként.